

DEMOKRACIJA

Uredništvo: Trst, ul. Machiavelli 22-II. - tel. 62-75
Uprava: Trst, ulica S. Anastasio 1-c - tel. 2-30-39
Goriško uredništvo: Gorica, Riva Piazzetta št. 18.
CENA: posamezna številka L 25. — Naročnina:
mesečno L 100, letno L 1.200. — Za izposojanje:
mesečno L 170, letno L 2.000. — Poštni čekovni
računi: Trst št. 11-7223, Gorica št. 9-18127

Leto VII. - Štev. 2

Trst - Gorica 16. januarja 1953

Izhaja vsak petek

Trst in Avstrija

Kar tvori pravo težavo za rešitev tako imenovanega tržaškega vprašanja, niso tržaška notranja protislovja, nego dejstvo, da so na Trstu zainteresirani ali bolje rečeno, da se zanj interesirata obe sosednji državi, Jugoslavija in Italija.

Za italijansko vlado trdijo, da stoji in pade s tržaškim vprašanjem. Ker ima proti njej internacionalne elemente, v prvi vrsti komuniste, je prisiljena iskati oporo pri nacionalistih, ki nečejo nicesar čuti o popuščanju v tržaški stvari in ki bi vsakogar vrhli, če bi se zavzemal za sporazum, ki bi jim ne bil koristen.

Tudi z Jugoslavijo ne stoji stvar drugače. V Jugoslaviji ni parlamentarnega režima in s tem možnosti, postavljati vlado v manjšino, toda stabilnost vlade v Jugoslaviji ima kljub temu kot pogoj, da je na zunan prav tako močna kot na znotraj. Priznati je tudi treba, da na eni strani ni mogoče nameniti Jugoslaviji vloge predstraže Zahoda in ji istočasno vsiljevati žrtve, t. j. odstop Trsta, ki pomeni poraz za jugoslovanske narodne časti.

Ali je možno najti časten izhod v tem vprašanju za obe strani?

Brez dvoma obstoji taka rešitev, in sicer v izvedbi zamisli o Svobodnem tržaškem ozemlju, ki bi ga tvorili obe področji, A in B.

Taka rešitev bi bila prav gotovo mnogo boljše od delitve po tako imenovani in dejansko neobstoječi narodnostni črti na Tržaškem, ki naj bi dala Jugoslaviji popolnoma slovenske občine, medtem ko bi Italija morala dobiti v obliki otoka Trst in istrska mesteca.

Uresničitev Svobodnega tržaškega ozemlja bi pomenilo obojestransko žrtvo, ker bi Jugoslavija pustila, čono B, Italija bi se pa odrekla svojim zahtevam po Trstu. Jugoslavija bi dosegla to, da Trst ne pride pod Italijo, a Italija bi dosegla tudi to, da čono B ne pride pod Jugoslavijo. Tako narodnostno nevtralizirano tržaško področje bi naravno spadalo pod upravo Varnostnega sveta Organizacije združenih narodov, kar mirovna pogodba tudi določa.

Ni nobenega dvoma, da je za tako rešitev ogromna večina neposredno prizadejanih prebivalstva, kar bi se dalo tudi ponovno sigurno ugotoviti.

Za tako rešitev govori še drug zeko tehen razlog.

Več časa vztrajno krožijo govorice o verjetnem sestanku Eisenhowerja in Stalina ter sporazumevanja med Zedinjenimi ameriškimimi državami in Sovjetsko zvezo. Stvar zaskrbljuje, da ni prešla okvira pooblaščenih želj, vendar nihče ne more izključiti, da ne bi postala nekega dne aktualna in da ne bi našla svojega izraza prav pri sestavljanju mirovne pogodbe z Avstrijo.

Znano je, da so Sovjeti vedno povezovali to mirovno pogodbo z izvršitvijo mirovne pogodbe z Italijo glede Trsta. Če se bodo s Sovjeti sporazumeli glede Avstrije, bo to imelo za posledico, da bodo i Sovjeti i zahodne sile izpraznile Avstrijo.

Zato se na koncu vprašamo, če je sploh možno oklevati v alternativni med internacionalizacijo Trsta in sovjetskimi umikom iz Avstrije na eni strani, na drugi strani pa predajo Trsta Italiji in podaljšanjem sovjetske zasedbe v avstrijskem Podonavju?

To vprašanje je zastavil v najuglednejšem amerškem dnevniku pred par dnevi tudi Robert Longer, profesor političnih znanosti na Queen's College-u v New Yorku. Ker tržaško vprašanje zavira in onemogoča sklenitev mirovne pogodbe z Avstrijo, vidi tudi on, da ga je treba rešiti. Glavno in edino oviro za to rešitev pa predstavlja po njegovem mnenju izjava, s katero so zahodne velesile predlagale odstop od mirovne pogodbe in povratek Trsta pod Italijo. Tako si torej spoznanje o takratni veliki napaki, na katero smo vsi prizadeji pravdočasno opozorili, počasi in zamudno utira pot v svet. Seveda tukajšnje iredentistično časopisje o tem previdno molči!

Profesor Longer pa se ne ustavlja pri tej ugotovitvi, temveč poudarja, da se je treba ozirati na voljo prebivalstva. Primerjajoč izide zadnjih volitev v obeh področjih našega ozemlja poudarja, da se je v coni A izreklo približno 112.000 oseb za povratek Italije, 80.000 oseb pa za ohranitev STO-ja. Ko dodajmo slednjim še 40.000 volivcev iz področja B, potem vidi, da je za ohranitev Svobodnega tržaškega ozemlja večina tukajšnjega prebivalstva.

Tako profesor Longer, ki živi pač daleč in mu niso znane vse podrobnosti. Toda tudi ob svobodnih

DE GASPERI, ATENE IN TRST

Italija ima ves interes, da vojaške obrambne zveze na Balkanu ne ovira pri njenem nastajanju, ampak da se koristno vživi v to nujnost

Ko se je lansko poletje začelo plesti prijateljsko vzdušje med Jugoslavijo in Grčijo, na eni strani, na drugi pa med Jugoslavijo in Turčijo, ter so bile s tem že nakazane osnove snujočega se balkanskega zavezništva, so razni dobro obveščeni listi vrhli v svet vest, da se je dal De Gasperi povabiti na uraden obisk v grško prestolnico Atene.

Vest je zahodne, zlasti britanske kroge ne samo presenetila, ampak tudi vznemirila, ker je bilo takoj vsakomur jasno, da je namen De Gasperijevega potovanja v Grčijo v glavnem v tem, da ruši zaenkrat še majhne temelje, na katerih so balkanske sredozemne obalne države zasnovali svoje sodelovanje za primer sovjetskega vpadu proti Jadranu.

Kmalu po vesti o De Gasperijevega odhodu na obisk v Atene smo zaznali za prve italijanske posege v zahodnih prestolnicah proti izkazovanju pomoči za oboroževanje Jugoslavije. Na zadnjem sestanku atlantskega obrambnega sveta v Parizu pa se je sam De Gasperi pritožil, ker je poseben odbor v svojem poročilu s priznanjem ocenil napore treh balkanskih držav za sklenitev obrambnega dogovora.

Sredozemlje je za ves atlantski obrambni sistem izredno važna strateška čona. Tu, in sicer na njegovem vzhodnem delu, ima Velika Britanija veliko mednarodno odgovornost ne glede na naravno dolžnost varovanja svobodnega pomorskega prometa med raznimi deli svoje državne skupnosti.

Se pred kritičnim razpletom dogodkov na Srednjem vzhodu je kazala britanska vlada velik smisel za ureditev prilik na Bližnjem vzhodu, to je na vzhodnem delu Sredozemlja. Naravno je, da je pri teh svojih obrambnih naporih posvečala posebno pažnjo Balkanu, ki ima pretežno važnost pri vsej sredozemski strategiji atlantske obrambne zveze.

Zato bi bilo nerazumljivo, ko bi Velika Britanija mirne duše gledala, kako bi druga sredozemska država iz napačno pojmovanih preostalih razlogov skušala pri zasledovanju svojih posebnih ciljev ogrožati njene bistvene koristi na tem izredno delikatnem delu sveta. Ni brez globokega pomena dejstvo, da je sam britanski zunanji minister Eden dal v londonski spodnji zbornici važno izjavo o veliki važnosti balkanske obrambne zveze med Jugoslavijo, Grčijo in Turčijo ne samo za Veliko Britanijo, ampak za ves zahodni svet. Edenova izjava je tem važnejša, če pomislimo, da je bila podana dan pred De Gasperijevim prihodom v Atene! V diplomaciji ni nič neprerazumljivega, najmanj pa v diplomaciji države s takimi izkustvi, kot jih ima Velika Britanija. Pravijo, da tudi Italijani niso slabi diplomati, zaradi česar je verjetno, da je De Gasperi pravilno razumel Edenov opomin.

De Gasperijevo potovanje v Atene

ne je bilo skrbno pripravljeno in do vseh potankostih preračunano. Sovpadlo je z novim izbruhom italijanskih iredentističnih težej glede Trsta, kar se prav gotovo ni zgodilo slučajno. Zasledili smo celo v italijanskih listih prikrito grožnjo na naslov grške vlade, češ da bo Italija po izplačilu vojnih reparacij mogla s sklenitvijo nove trgovinske pogodbe bistveno prispevati h gospodarskemu dvigu Grčije, Italija pa stavlja pri tem pogoj, da obe državi vskladita svoje zunanje politične težnje.

Kakšen je uspeh De Gasperijevega potovanja v Atene?

Uradno poročilo je sicer gostobesedno, vendar ne seže v bistvo stvari. Značilen pa je poudarek, da bosta Grčija in Italija v bodoče tesno sodelovali na političnem, finančnem, gospodarskem in kulturnem polju. Kaže, da se De Gasperi ni dotaknil vojaških zadev v razgovoru z grškim ministrskim predsednikom, maršalom Papagosom. Lahko to obrazložimo z dejstvom, da i Grčija i Italija sodelujeta v atlantski obrambni zvezi, ki ju veže s točno določenimi obveznostmi do ostalih držav atlantske skupnosti. Vendar pri tem ne moremo prezreti drugega dejstva, namreč da sta se prav Grčija in Turčija lani uprli predlogu atlantskega poveljstva, naj bi postal italijanski general Castiglioni poveljnik južno-vzhodnega področja zveze. Zaradi tega so za Grčijo in Turčijo morali ustanoviti posebno poveljstvo s sedežem v Smirni, italijanski generalom pa prepustiti zgolj poveljstvo nad ožjim italijanskim vojaškim področjem.

Kakšno vlogo pa je igral Trst v razgovoru med De Gasperijem in Papagosom?

Uradno poročilo o tem molči. Marsikaj pa lahko sklepamo o tem na podlagi izjav, ki jih je dal De Gasperi na tiskovni konferenci v Atenah, in grški zunanji minister Stefanopoulos po De Gasperijevem povratku v Rim.

De Gasperi je na tiskovni konferenci izjavil, da se Italija ne protivi posebnim obrambnim dogovorom v okviru atlantske zveze, s čimer je hotel poudariti, da je pripravljajoči se balkanski obrambni dogovor izločen iz tega okvira, ker Jugoslavija še ni članica atlantske skupnosti. Znano je, da je De Gasperi nekoč že izjavil, da se bo Italija uprla sprejemu Jugoslavije v atlantsko zvezo, dokler ne bo rešeno tržaško vprašanje....

De Gasperi je nato na tiskovni konferenci dodal, da želi Italija predočiti Grčiji težave, ki jih ima na svoji vzhodni meji. Jasno je s tem De Gasperi spet namignil na Jugoslavijo in Trst.

Grški zunanji minister pa je odločno zanimal govorice, da bi hotela grška vlada posredovati med Beogradom in Rimom glede Trsta, izrekel pa je upanje, da bo tržaško vprašanje čimprej rešeno.

Tu je vse. Tega se zavedajo tudi odgovorni italijanski politični kro-

gi. Italijanski tisk nam to s svojim molkom na najzgovornejši način dokazuje.

Daleč smo od tega, da bi hoteli odrekati pomen Italije pri obrambi Sredozemlja!

Toda Italija ima ves interes, da vojaške obrambne zveze na Balkanu ne ovira pri njenem nastajanju, ampak da se koristno vživi v to nujnost, ki je v interesu vseh članic atlantske zveze!

Pri tem ne bi smel biti Trst nobena ovira!

Kov proces na vidiku v Moskvi

13. januarja je uradna sovjetska agencija TASS javila, da so v Moskvi zaprli devet vodilnih sovjetskih zdravnikov.

Imena teh zdravnikov so: Vovsi, brata Kogan-Kohen, Feldman, Etinger, Grinstein, Egorov, Vinogradov in Majorov. Zadnji trije so Rusi, vsi ostali pa Zidje.

Egorov je bil vodja kremelske bolnišnice in s tem vodja štaba osebnih Stalinskih zdravnikov. Majorov in Vinogradov sta bila zaradi svojih znanstvenih zaslug imenovana za člana Sovjetske akademije znanosti in umetnosti.

Vsi so obtoženi, da so hoteli po ameriškem nalogu likvidirati vse vodilne sovjetske osebnosti.

Obtoženi so tudi med drugim smrti Zdanova in Ščerbakova, ki so jo baje povzročili s tem, da so njuno bolezen namenoma napačno diagnosticirali in ju napačno zdravili.

Vest o aretaciji teh vodilnih sovjetskih zdravnikov je vzbudila v svetu pravo senzacijo in potrdila med drugim tudi domnevo o protizidovskem razpoloženju sovjetskega vodstva.

Ko pride Tito v London

Veliko nezadovoljstvo v javnosti - Obeta se zgolj formalen sprejem

Pod tem naslovom prinaša »Klic Triglavca«, v Veliki Britaniji izhajajoče glasilo slovenskih emigrantov, sledeči dopis, ki nam nazorno prikazuje, s kakšnim razpoloženjem pričakujejo Angleži Titov obisk.

»Ne recite: spet preganja komunistično strašilo, je opomnil msgr. Heenan, škof iz Leedsa, na zborovanju 2500 katoliških delavcev, ki jih je pozval, naj se pripravijo na odpor. »Nevarnost je komunizem, ki je pripravljen uničiti vso religijo in zlasti kat. Cerkev. Res, komunizem more biti le strašilo — je nadaljeval škof — toda če bi katoliški delavci na Poljskem, Češkoslovaškem, v Jugoslaviji in drugih satelitskih državah pred 20 leti poznali komunizem in bili opozorjeni na njegove cilje, bi Cerkev

tem zdaj ne bila v okovih. Morda so bili? Pa niso verjeli! — je vpraševal škof.

»Politiki so kaj malo občutljivi za verske zadeve in se že zdaj bolj boje sovjetskega imperijalizma kakor komunizma — je rekel msgr. Heenan. Kako naj sicer razložimo, da se konservativni zunanji minister in levčar g. Bevan moreta strinjati vsaj v tem, da Tito, priznan komunist in preganjalec vere, zasluži toplej sprejem v Angliji? Če se ne motim glede razpoloženja katoliških laikov, bo res delež toplega sprejema. Sam po sebi se obisk škofu ne zdi važen, pomemben pa je, da se narod, ki je pred kratkim izražal svoje simpatije za kardinala Stepinca, zdaj pripravlja počastiti njegovega mučitelja.

Na zborovanju v Glasgownu je nadškof Campell »kot duhovni poglavar sto tisočev katolikov v nadškofiji« predlagal ministru g. Edenu svečan protest proti obisku »tega moža — maršala Titaa. V imenu dostojnosti in pravice bodo zahtevali, da vlada pove Titu, naj »odmakne svoje svetoskrušne roke od božje Cerkve in dovoli našim preganjanim bratom živeti brez tiranije in strahu in po zapovedih svoje vesti — za kar vse so tisočji naših sinov... prelivali kri v zadnji vojni«. Resolucija je bila poslana vladi, poslancem, lordom in jugoslovanski ambasadi.

»Protest ob Titovem obisku ne sme izpasti formalna cerkvena zadeva iz visokih mest, je rekel jezuit, eden od četvorice, ki je odgovarjala na razna vprašanja na katoliški prireditvi v Free Trade Hallu v Manchesteru. »Protestov mora biti veliko in z raznih strani.« Drugi, sodnik, je pripomnil, da se u tegne Tito premisliti, ko bo slišal za vrvenje med katoliki. Če pa obiska ne bodo preprečili, naj vsakekor izrabijo priliko in mu povedo, kar mu gre. Tretji, bivši laburistični minister g. Stokes, je rekel, da prav zares ne ve, čemu bi bilo dobro, da Tito pride. Lahko pa bo deležen nekoliko vzgoje, kako so Angleži vseh ver svobodni in zato toliko boljši državljani, ne pa reakcionarji in saboterji. Povejmo Titu, naj gre domov in naj neha zatirati — je izjavila četrti, pokrajinska svetnica.

In v tem je vsekakor uspel, čeprav si zaradi tega še ne smemo predstavljati, da so s tem odstranjene že vse težave v anglo-ameriškem sodelovanju.

Churchill in Eisenhower

Staro prijateljstvo je porok za uspešno anglo-ameriško sodelovanje

Ko je ministrski predsednik Churchill ob svojem prihodu v New York pretekli teden govoril s časniki, je dejal, da sta se on in novi predsednik Eisenhower »že vsa stokrat sestala, da bi razpravljala o tej ali oni zadevi. Pri tem je seveda mislil na njuno sodelovanje v drugi svetovni vojni.

Sestanki, izmenjavanje poslanic in stiki so takrat trajali dolgo časa.

volitvah, brez pritiskov, brisanj iz imenikov, popolni svobodni vsej strank itd. je sigurno, da bi se vrh čina prebivalstva izrekla za ohranitev samostojnosti našega ozemlja, saj so to v zadnjem času priznali, kakor smo videli zadnjič, celo veliki italijanski listi. Zato res ni nobenega razloga, da se maršno izločimo tudi formalno pokopje, potem ko je dejansko itak že izgubila vsako vrednost, ter se tržaško vprašanje dokončno razvzolja na način, ki bo omogočil umiku Sovjetov iz Srednje Evrope, ki bo z zahodnih sil zbrisal madež, da ne drže besede, in ki bo tukajšnjemu prebivalstvu zamislil mirno življenje in blaginjo.

Nastop predsednika EISENHOWERJA

V torek, 20. januarja 1953, bodo ustoličili novega predsednika Združenih držav, generala Dwighta Eisenhowerja.

Niti v ameriški ustavi, niti z zakoni ni določeno, kako naj uvedejo predsednika v njegovo službo. Ustava se zadovoljuje le z določilom, da mora vsak novi predsednik pri nastopu službe prisesti. Prebrati mora besedilo: »Slovesno prisegam, da bom zvesto izvrševal službo predsednika Združenih dr-

žav in bom po svojih najboljših močeh varoval, ščitil in branil ustavo Združenih držav.«

V torek, 20. januarja 1953, kmalu po poldnevu, bo predsednik vrhovnega sodišča Združenih držav, Fred Vinson, sprejel od predsednika to prisego. To se bo zgodilo na odru, postavljenem nasproti Kapitola v Washingtonu. S tem bo gen. D. Eisenhower svečano umeščen na najodgovornejše mesto na svetu, na mesto predsednika ZDA.

Kakor vidimo, je torej Titov obisk Veliki Britaniji državniško sicer morda potreben, toda v ostalem je v ostrem nasprotju z vsemi svobodnjaškimi idejami, ki jih je ta narod stoletja in stoletja zastopal ter je na njih tudi zgradil svoj ugled in moč. Ne samo jugoslovanski demokrati in narodi, temveč tudi mnogi Britanci se tega globoko zavedajo.

V tem razpoloženju pripravljajo britanski notranji minister obsežne ukrepe za zaščito Titove osebe. Na posebno vprašanje v parlamentu je pojasnil, da ni predvideno, da bi zaradi tega bila omejena svoboda kretanja pripadnikov jugoslovanske emigracije v Angliji. Pač pa se govori, da je že uvedena stroga kontrola, ki naj prepreči prihod »nezaželenih gostov. Podrobnosti o teh ukrepih so seveda tajnost. Dnevi Titovega obiska v Veliki Britaniji bodo torej precej napeti in vroči.

Bolgarski Rokosovski

»Ce satelit pomoli prst, zgrabijo Sovjeti za roko in ti vsilijo Rokosovskega...«

O resničnosti te splošno razširjene rečenice na Poljskem so se mogli zdaj prepričati poleg Čehoslovakov, Madžarov, Albancev in Rumunov tudi Bolgari, katerim so sovjetska »osvobodilna« oblastva vsilila za vrhovnega poveljnika bolgarske vojske novega Rokosovskega. Ta pa ni bil sovjetski maršal, kar ni nič kaj laskavo za bolgarske trbante sovjetskega imperijalizma.

Bolgarski Rokosovski je bil — predno so ga povišali v čin generala bolgarske vojske — navaden sovjetski polkovnik Atanasov, veliki večini sovjetskega prebivalstva in seveda tudi Bolgarov neznan vojaška osebnost, ožjemu krogu sodelavcev pa znan kot razvrten veseljak.

General Atanasov je ta sloves ob prevzemu vrhovnega poveljstva bolgarske vojske tudi potrdil, ko se je s svojim številnim spremstvom in ne manj številno služničadjo razkošno namestil v treh najlepših vilah v Knjaževem.

Kateri sovjetski satelit je zdaj na vrsti, da dobi svojega Rokosovskega?

VEŠTI Z GORIŠKEGA

Odgovornost vlade in goriških demokrstanov

Kar se dogaja na sejah goriškega občinskega sveta vselej, ko se slovenski svetovaleci poslužijo svoje materine govornice, postaja bolj in bolj neznosno in vse se v nas upira, ko moramo biti priča nesramnega vpitja in hinavskega ospiranja najsvetejše pravice, ki je človeku od Boga dana: govoriti v svojem materinem jeziku!

Slovenci smo Gorico ustanovili, kot priča njeno ime; Slovenci smo Gorici dali življenje, kot to se danes trdi; se sami najneestrajnejši laški šovinisti in vsi demokrščanski voditelji mesta in dežele; Slovenci smo pod Avstrijo imeli v Gorici vse svoje šole, ustanove, delne zavode, najlepše stavbe in smu pred Italijani vedno in v vsakem oziru prednjačili.

Slovenci smo pač tu na Goriškem avtohtono prebivalstvo, ki ima prav zaradi tega dejstva vso pravico do vsega spoštovanja, tudi do spoštovanja slovenskega jezika!

Samo v občinskem svetu nismo Slovenci v mestu imeli svojih zastopnikov, ker je pod Avstrijo veljal pač tak zakon, da so imeli pravico do glasovanja samo tisti, ki so plačevali gotovo višino davka. Italijani so tak zakon takrat sprejeli in izbrili in določenemu številu goriških slovenskih trgovcev držali davčno mero nalašč toliko nizko, da niso imeli pravice glasovati pri volitvah!

Tako so bili naši predniki v mestu vedno v manjšini, kljub višjemu številu slovenskega prebivalstva v primeru z sedanjim časom!

V okolici pa, to je v Pevni, Podgori, Sentmavru in na Oslavju ter v Standrežu, Italijanov sploh niti poznali niso in so ti kraji tvorili dve samostojni stodoletni slovenski občini, ki ju je fašizem odpravil in priključil h Gorici okoli leta 1928, skupno s solkanskim in šempetarsko občino dol do Vrtojbe in Bukovice. Na ta način so Italijani hoteli izbrisati slovenski značaj Gorice in njene okolice, saj so tudi ti poslednji kraji izključno samo slovenski! Ze leta 1923 pa so Italijani odpravili slovenski jezik iz javnih uradov, tudi na slovenskih občinah, ter ukinili vse slovenske šole!

Za Digianantonijem stoje demokrstanji

Pri taki zgodovinski resnici in pri današnjem položaju, ko štejemo Slovenci goriške občine 13,5 odstotkov vseh glasov, oddanih na volitvah, (namesto treh odstotkov, kot jih je napovedoval modrijan Digianantonio, ko je solil pamet svojim demokrščanskim volivcem na volilnih shodih...), kljub vsem krivicam, ki se gode lepepu številu naših ljudi, ki še danes niso vpisani v volilne imenike, jasno izhaja, da imamo vso pravico poslušati se našega materinega jezika povsod in v javnem življenju, tudi v občinskem svetu!

Tega se odgovorni demokrščanski voditelji dobro zavedajo, toda kot že za prvo zasedanje novoizvoljenega občinskega sveta leta 1948, tako so tudi letos poslali po kostanj v žerjavico raje druge elemente, in so se sami držali navidezno ob strani!

Leta 1948 so nas strašili z neofašisti, češ da navajajo na naše svetovalece brš ko ti spregovorijo prvo slovensko besedo! In so lagali...

Letos jim je prišel prav znani Digianantonio, ki so ga vzeli na svojo listo, ker se jim je izkazal za dobrega borca proti Slovincem.

Ker Digianantonio ni našel drugega argumenta, je na prvi seji jel napadati našega svetovaleca, odvetnika g. dr. Karola Birso, in mu očital, da je leta 1945 sodeloval z jugoslovansko oblastjo! »Seveda — mu je zavrnil dr. Birsa — saj sem bil mobiliziran. Storil pa nisem nikoli nič hudega nikomur, niti Slovincem, niti Italijanom!« Tako je dobil Digianantonio prvi krepak odgovor! Menimo pa, da bi bil moral g. dr. Birsa vprašati, naj Digianantonio pove raje, koliko in kateri Italijani so sodelovali z jugoslovansko oblastjo, četudi samo za kratek čas, saj sedijo nekateri od njih prav v sedanjem občinskem svetu!

Med volilno borbo so demokrščanski pravili, da je bilo zgrešeno postaviti za nositelja liste g. Bratuz. Češ da so njegovi nastopi zopni! Ker ga niso mogli ukrotiti namredi! Sedaj ko sedi z njim v občinskem svetu odvetnik dr. Birsa, ki je v občinskih zadevah strokovno še bolj dobro podkovan, so mu skušali stopiti na prste že na prvi seji s takim argumentom, ki naj bi mu, po njihovi plehki za-

misli, vzel korajžo in ugled! Poslali so v ogenj Digianantonija, kot smo že povedali! Ta pa se je moral takoj umakniti z bojišča in dr. Birsi pritrčiti na njegovi izjavi!

Pedronijev hrbet v Gorici že vsi poznajo...

Ko je na prvi občinski seji g. Bratuz začel govoriti slovenski, je monarhistični svetovalec Pedroni obrnil hrbet in sedel na mizo ter ves čas stal v tem položaju, dokler je bilo slišati slovensko besedo! Nekaj demokrščanskih in drugih svetovalcev pa je iz sovraštva in mišnje do slovenskega jezika takoj zapustilo sejno sobo.

Mnogi ugledni goriški Italijani so nam te dni izjavili svoje nezadovoljstvo in zgražanje zaradi takega nesramnega početja proti slovenskim zastopnikom v samem občinskem svetu! Predsedujoči dr. Bernardis ni čutil potrebe, da bi pozval vsaj Pedronija k oliki in dostojnosti! Ne, on in ostali demokrščani so z zadovoljstvom gledali, kako se Pedroni in Digianantonio kosata s slovenskimi zastopniki!

Nam je sicer vseeno, če nam Pedroni kaže hrbet ali kar ima pod njim... Spominjamo ga le, da so neki razni laški šovinisti podili Slovence, naj gredo v Solkan! In glej: res so šli! Danes demokrščanski in drugi italijanski voditelji jočejo, ker ni več sčavov, ki bi dali življenje Gorici!

Naše pravice in naša naloga

Naših pravic nam ne more nihče krati našega jezika nihče sramotiti, našega življa nihče uničiti! Naše pravice so znane in se istovetijo s pravicami človeka in rodu! Zato je naša naloga, da vztrajamo na vseh naših zahtevah in protestiramo pri vladi v Rimu in pri vseh državah podpisnicah mirovne pogodbe zaradi krivic, ki se nam dogajajo, da bo ves svet vedel tudi s kakšnimi neolikaneži imamo opraviti in kako nam demokrstanji ospirajo naše pravice, zlasti uporabo naše materinskega jezika! Vlada pa molči!

Zmagali bomo, ker smo na strani pravice! Tega se morajo zavestiti Digianantonio, dr. Culot, dr. Bernardis, Pedroni in ostali njihovega kova.

Eno pa je gotovo: tako Pedroni kakor odvetnik dr. Angelo Culot, predsednik pokrajinskega sveta, ne vržeta skozi vrata nobenega slovenskega klienta, ki se v njihovi pisarni poslužuje slovensčine!

Bodita torej dosledna, gospoda odvetnika, in prezirajta slovensčino tudi v svojih pisarnah. Saj je Pedroni rekel, da je to »tujen jezik, kateremu je kazal hrbet!

IZ SLOVENIJE

GOSPODARSKI POPIS

Od 16. do 20. januarja 1953 bo po vsej Jugoslaviji takozvani gospodarski popis, t. j. popis vsakovrstnih domačih živali, od konj in goveje živine do perutnine in čebelarstva. Vsi gospodarji in gospodinje so pod strogo kaznijo dolžni prijaviti številčno stanje domačih živali, kakršno je bilo na 15. jan. t. l. Proti kršiteljem so predvidene denarne kazni do 10.000 din!

Samo v Sloveniji bo treba popisati kaikh 250.000 gospodarstev in gospodinjstev.

LETOSNJI DAVKI

Večkrat smo že slišali pritožbe o prevelikih davkih, ki obremenjujejo jugoslovanske kmete. Najhen primer iz enega samega okraja nam jasno pove, da so te pritožbe več kot utemeljene. V Radovljanskem okraju n. pr. znašajo letošnji davki 75 milijonov din, dočim so lanske dosegli le 42 milijonov din. Porastli so torej skoro za 100 odstotkov. To sorazmerje velja več ali manj za vse ostale okraje!

NARODNA OBRAMBA JUGOSLAVIJE

Kot je izjavil maršal Tito, znašajo izdatki za narodno obrambo od 1950. leta dalje povprečno 865 milijonov dolarjev na leto, oziroma skoraj 200 milijard dinarjev.

Vrednost kmetijske proizvodnje pa znaša povprečno 452 milijard

Pomoč malim kmetijam

S posebnim zakonom so podaljšali do 20. marca 1955 državno pomoč za nakup, odnosno povečanje malih posestev. Ta pomoč obstoji v znižanju registrske takse na eno desetino normalne takse pri vknjižbi zemljišča in na plačilo obresti s strani države za posojila, ki služijo za nakup zemljišč. Te pomoči se lahko poslužijo kmeti, ki se res ukvarja z obdelovanjem zemlje, in je njegova dosedanja posest premajhna za zaposlitev celotne domače delovne sile. Mora pa kupiti zemljišče, ki je primerno za obdelovanje. Poleg tega mora še dokazati, da v zadnjih dveh letih ni prodal noben kos svoje zemlje.

Prošnjo za to pomoč morate poslati Kmetijskemu nadzorništvu v Gorici, in sicer na kolkovanem papirju za 24 lir. S prošnjo morate poslati še sledeče listine: družinski list, kjer je naveden poklic vsakega člana družine; državljanski list; katastrski podatki zemljišča, ki bi ga radi kupili, in svojega dosedanjega zemljišča.

Podrobna navodila in pojasnila

daje omenjeno Kmetijsko nadzornišvo.

Našemu nadškofu podeljen palij

Ob priliki tega zasedanja kardinalskega zbora (konzistorija) je bil goriškemu nadškofu podeljen palij, to je vidni znak njegove visoke nadškofovske oblasti, ki se izraža v beli ovratnici s križi.

UNRA tkanine

V trgovini Gorjup (Raštel) in Uirico (ul. Crispi) imajo omejeno količino UNRA tkanin po zelo ugodnih cenah. Te tkanine lahko dvignete samo s posebnimi boni, ki jih izdaja Urad mednarodne pomoči na Prefekturi na podlagi osebne izkaznice vsem, ki za to zaprosijo.

Delavci v Belgijo

Navadni delavci si lahko izsele v Belgijo, kjer dobe primerno zaposlitev. Podrobnosti o prijavi daje krajevni Urad za delo v Gorici, trg Crispi.

Še se niso potolažili

Poraženi frontaši se kar ne morejo potolažiti! Tako močno jih je presenetila zmaga lipove vojvke na goriških občinskih volitvah!

Mnogi so oboleli na »influenca«... Zato jim liparji svetujejo kot najboljšo zdravilo lipov čaj!

Razni rdeči frontaški mogotci skušajo spet na noge z izjavami in napadi vseh vrst. Ze na volilnem zborovanju v Standrežu je frontaški gromovnik napadal po svoji oliki in omiki neke »kujone« na slovenskih solah v Gorici, ki so bolj potrebni vzgoje in šole oni samie, namesto da bi vzgajali in učili slovenske dijake, je trdil!

»Soča« in »Primorski dnevnik« nista čakala dolgo in v soboto 10. t. m. sta priobčila obširen napad na dve učni moči slovenske strokovne šole v Gorici! Seveda samo zato, ker obe ne trobita v frontaški rog in ne upogibata hrbtnice pred »lirsko politiko rdečih mogotcev. Mar bi se »Soča« in »Primorski dnevnik« lotila raje kakšega dobro znanega rdečega slona, kot pa takih učnih moči, ki ne zaslužijo prav nobenega očitka!

Napad kot tak spada pač med vzroke volilnega poraza! Utegne pa imeti take posledice, ki bodo povzročile tak glavobol, da si bodo morali vzeti rdeči mogotci dvojno mero lipovega čaja!

Dokler sta na strokovni šoli poučevala rajna Bežekova in še nekdo drugi, se ju »Soča« in »Primorski dnevnik« nista marala lotiti, ker so se frontaši morda bali posledic, s katerimi je Bežekova žugala!

Rdečim mogotcem bi seveda bolj prišlo, da bi naši izobraženci iskali »vir dohodkov« v »lagodnih« lir-

skih podvigih pod njihovo taktirko, raje kot na slovenskih solah v Italiji, kjer izvajajo program, ki rdečekarjem ni po godu! O pedagoških zmoglostih teh učnih sil pa naj »Soča« in »Primorski dnevnik« raje molčita, vsaj med šolskim letom! Sicer bomo prisiljeni povedati javnosti, da napad kot tak, ki sta ga priobčila, služi morda kot pripravljanje poti na slovenske šole neki rdeči sili, ter zakaj in čemu!

Eden izmed staršev!

Seznam nabornikov

Vsi mladeniči, rojeni v letu 1935, se morajo vpisati v občinski seznam nabornikov. To so po zakonu dolžni storiti mladeniči sami ali pa njihovi starši v tisti občini, kjer imajo stalno bivanje. Tudi tuji — ne državljani — se lahko vpišejo v ta seznam in tako s služenjem vojaškega roka pridobijo italijansko državljanstvo.

Prijava najemniških pogodb

Do 20. januarja je treba prijaviti pristojnemu Registrskemu uradu vse ustne najemniške pogodbe za poslopja in zemljišča. Vsak Registrski urad ima na razpolago potrebne vzorce za te prijave in daje vsa tozadevna pojasnila.

Na obmejnem bloku

Pri »Rdeči hiši« so obmejni stražniki praznovali prihod novega leta v duhu razumevanja in sprave. Jugoslovanski stražniki so prišli na italijansko ozemlje, kjer so jim italijanski ponudili jedi in pijače, nakar so pa italijanski stražniki od-

Nekaj vesti iz Števerjana

V letu 1952 smo imeli v števerjanski fari 9 umrlih in 10 rojstev. Ne štejemo torej Jazbin, ki imajo te podatke zase. Tako je ob zaključku leta štela števerjanska fara 841 duš!

Med novorojenimi v letu 1952 je tudi eno nezakonsko dete, ki nekaj pomeni za števerjanske razmere, tako smo nekoč naša dekleta že opozorili, naj se pazijo pred ljudmi, ki jih dobro ne poznajo, da ne postanejo nezakonske matere! Od nekadašnje slovenske imeli zelo redko take pojave, zato moramo vendar paziti na čast in na dostojnost naših krajev, našega naroda in naših deklet! Zapelevanje žensk, kjer gre za zapelevanje in ne za ljubezen, smo Slovenci vedno obsojali in tudi danes obsojamo, pa naj to zakrivi kdor koli!

Potegujemo se še vedno, da bi korjara vozila do Dvora, ker je pravzaprav tu na tem mestu pravo središče Števerjana. To mesto je tudi bolj prikladno za južni del Števerjana, ki ima že itak daleč do

Dvora, kaj še do kraja, kjer se zdaj korjara ustavlja!

Posebno odposlanstvo Kmečko-delavske zveze se je zglošilo pri tvrdki Ribbi v Gorici in prosilo za spremembo v tem smislu!

Cesta v Grojni, ki spada pod goriško občino, je v tako slabem stanju, da je nemogoč vsak promet z vozovi! Zelimo, da goriška občina cesto popravi!

Pred kratkim so se sestali nekateri števerjanski kmetje, ki so zainteresirani pri cesti iz Števerjana v Jazbine. Sklenili so, da napeljejo sami in na lastne stroške ves material, da se cesta popravi! Upamo in želimo, da bodo pri stvari pomagali tudi prizadeti iz Jazbin, ki to pot še najbolj potrebujejo!

Z našega vrha smo za božič z začudenjem gledali, kako so onstran meje morali naši bratje v Jugoslaviji ves dan kopati!

Zares sramota za ves omikani svet, da so se za tak praznik, kot je božič, naši bratje pravi sužnji, ki ne smejo opravljati niti svojih verskih dolžnosti!

Šklad za nakup strojev

Zveza obrtnikov sporoča, da se lahko mali in srednji obrtniški obrati poslužijo posebnega ERP sklada za nakup strojev in orodja. V ta namen lahko dvignejo do 10 milijonov lir posojila, katerega bodo vračali v obrokih od 2 do 6 let s 5,5 odst. obrestmi. Prošnjo za to posojilo je treba pripraviti na posebnem obrazcu, ki ga da Zveza obrtnikov. Prošnjo je treba priložiti še proračun tovarne, potrdilo o vpisu v Trgovsko zbornico in nakazilo za 3000 lir. Za pojasnila naj se prižadeti obrnejo na Zvezo obrtnikov, ulica Rismondo 3.

Popoldanska maša

Kot doznavamo iz časopisov, je papež odredil, da smejo duhovniki maševati tudi v poznih popoldanskih urah, in sicer od štirih dalje. Kdor bo hotel k obhajilu pri taki maši, bo lahko opoldne kosil in užival pijače, razen likerjev.

Tečaj za traktoriste

Pri fermi Angoris bodo v kratkem začeli praktično-teoretični tečaj za kmečke traktoriste. Trajal bo 30 dni od 8.30 do 13.30 ure. Tečaja se lahko udeležijo mladeniči od 18 do 25 let. Ker je samo 20 razpoložljivih mest in je treba vložiti posebno prošnjo do 20. januarja, naj se prizadeji takoj javiti na Kmečkem nadzorništvu v Gorici, ul. Duca d'Aosta.

Vojni invalidi

Vojni in civilni invalidi lahko dobe — v omejenem številu — službo v osrednji vojaški upravi. Za to mesto ne smejo biti starejši od 45 let in morajo biti zmogni pisarniškega dela, zlasti tipkanja. Prošnjo morajo pripraviti na kolkovanem papirju za 32 lir in jo poslati na Vojno ministrstvo.

Obnovite osebne izkaznice!

Goriško županstvo obvešča vso javnost, da po čl. 3 zakona o javni varnosti veljajo osebne izkaznice samo za dobo treh let, od dneva, ko so izdane!

Tisti, ki jim je izkaznica zapadla, jo morajo obnoviti, ker se stare ne morejo posluževati.

Obvezno uničenje borovega prelica

Do 31. januarja morajo vsi lastniki borovih dreves poskrbeti za uničenje vseh gnezdišč borovega prelica. Po tem roku bodo oblasti same poskrbele za uničenje in poslele račun za to delo lastnikom dreves.

Vojaški začasni odpust

Mladeniči, ki imajo pravico do predčasne vojaškega odpusta, morajo predložiti z vsemi potrdili tozadevno prošnjo Nabornemu uradu po občinskem uradu, kadar se javijo za pregled in vstop k vojakom ali najkasneje do 20. junija 1953.

Izredna podpora

Ministrski svet je odobril tudi za vso Goriško pokrajino izredno podporo za vse brezposelne industrijske delavce. Brezposelni delavci trgovskih podjetij pa imajo pravico do te izredne podpore samo v Gorici. Tržiču in Gradiški.

VAJENCA, pridnega in poštenega išče špecerjska trgovina v Trstu. Naslov pri upravi lista.

VAŽNO ZA UČITELJE!

Natečaj za 20 mest na visoki šoli

Prosvetno ministrstvo je razpisalo natečaj za 20 mest na višjih solah (Magistero e istituti superiori di Magistero) za trilete 1952-53, 1953-54 in 1954-55.

Natečaja se lahko udeležijo samo stalno nameščeni učitelji (adi ruolo), ki so že vpisani na gori omenjeni visoki šoli in ki želijo doseči usposobljenost za šolsko nadziranje (vigilanza scolastica).

Prošnjo je treba poslati na šolsko skrbništvo v Gorici do 15. februarja 1953.

Prihodnji teden objavimo ta odlok v celoti.

Rnjige Mohorjeve družbe

Goriška Mohorjeva družba je letos poleg običajnega koledarja izdala še dve mali knjižici: Zora Piščanc — »Cvetje v viharju« in V. Bele — »Smrekov vršiček«. Koledar ima lepo obliko in se takoj opazi, da je izšel iz dobro opremljene tiskarne Družbe sv. Mohorja v Celvcu. Večji del obravnava versko in kulturno življenje Slovencev izven domovine. Ima tudi par leporelovskih odlomkov in nekaj zgodovinskih drobtin.

Beletov »Smrekov vršiček« je zbirka črtic, ki jih je pokojni kanalski dekan pisal v raznih časih svojega kratkega življenja. Iz njih odseva življenje, kakršno je bilo morda po naših vaseh pred 50 leti, ali kakršnega si je predstavljal v svojem duhovnem svetu mlad duhovnik, ki je poznal življenje preprostega kmeta bolj iz pripovedovanja kakor iz lastnega neposrednega doživljanja.

Zora Piščanc pa opisuje v svoji povesti »Cvetje v viharju« življenje dveh družin v zadnji svetovni vojni. Tudi ona gleda na življenje svojih oseb v povesti z nekega abstraktnega stališča. Opis življenja v taboriščih ne odgovarja dejanskemu stanju, o kakršnem pričajo zbledele lesene tablice na polomljenih križih zasilega pokopališča na gonarskem polju. Morda je srečni konec povesti pisateljico tako prevzel, da se niti v taborišču ni mogla otresti občutka sreče, ki ob koncu povesti napolni srca glavnih junakov.

Povest je vsekakor zanimiva, le škoda, da ne opisuje bolj stvarno nekaterih zgodovinskih dogodkov.

Duhovnik Anton Černja pomiloščen

Jugoslovanski radio javlja, da je med pomiloščenimi političnimi obsojenci vstet tudi duhovnik g. Anton Černja, ki je svoja služboval v Mirniku (občina Dolenje). V Jugoslaviji je bil obsojen na 12 let kazni iz političnih nam bolj točno neznanih razlogov. G. Černja, ki govori baje 12 jezikov in je zelo učen gospod, je italijanski državljani in pričakujemo, da se kmalu vrne na Goriško.

ARBITRAZA ZA ODPOVEDI

Pri Svetu za ljudsko zdravstvo in socialno politiko v Ljubljani je bila ustanovljena posebna arbitražna za odločanje o odpovedih. Ustanovili so jo, ker je bilo preveč nerednih in neupravičenih odpovedi po sprostivni trgovine in odločbi o delitvi dobička med neposredne proizvajalce.

POSLEDICE SUSE

Po uradnih podatkih predsednika Gospodarskega sveta Jugoslavije znaša škoda, ki je nastala zaradi suše, nad 144 milijard din.

»Pridelek žita je zaradi suše za približno 37 odst. manjši od povprečnega letnega pridelka, ... sladkorne pese za 75 odst., krom-

Finska med prvimi žrtvami nadutega sovjetskega imperializma

Domovina Jana Sibeliusa se z krasnimi zgledi hrabrosti. Z vsega sveta, posebno s Švedske je prihajala pomoč in številni prostovoljci so se uvrstili v finsko vojsko. Toda Rusi so naenkrat vrgli v boj vse svoje rezerve in bombardirali 32 od 38 finskih mest. Finska je morala kapitulirati pred nasiljem: 12. marca 1940 je podpisala v Moskvi mir, po katerem je izgubila skoraj vse ozemlje, ki ga je Rusija od nje prej zahtevala.

Vidite, dragi tržaški komunisti, kako opraviša Sovjetska zveza svojo sveto nalogo zaščite malih narodov, kako vrže v boj vse svoje sile, ne da bi se bojevala s sebi enakimi, marveč da bi pokazala svojo gospodovalno moč malim, nezashitenim narodom, ki se ji ne morejo uperjati z drugim, kakor s svojo hrabrostjo.

Toda finski narod ni bil premagan. Hitro je začel z obnovo opustošene domovine, nekdanji vidnejši voditelji pa so se umaknili v ožadi narodnega življenja. Aprila 1941 je vrgla Sovjetska zveza v svet vest, da na finskem ozemlju tabori 12.000.000 nemških vojakov ter je nenadoma izpraznila pomorsko bazo v Hanku. Spretno je Sovjetska izrabila v svoje namene Nemce in postavila Finsko v zelo čuden položaj.

Od takrat naprej so se dogodki bliskoma vrstili drug za drugim. Meseca junija je Finska mobilizirala pod pretežno gibanja sovjetskih edinic ob mejah z Litvo. 22. junija je Nemčija napadla Sovjetsko zvezo, 27. pa je finski predsednik izjavil, da je Sovjetska zveza ponovno napadla Finsko in da je zato Finska stopila ob strani Nemcev proti Sovjetom. Ob prvem sovjetskem napadu na Finsko so bile simpatije vsega sveta za finski narod. Zda se pa je zgodilo drugič in v tem je tragika, v katero je Sovjetska zveza pahnila Finsko: s strani Nemcev napadena Sovjetska zveza je imela zaveznike v skoraj vseh zahodnih državah, Finci so se pa znašli v položaju, da so jih Švedska, Velika Britanija in Združene države štele za sovražnike.

Finci tega niso mogli razumeti. Bili so prepričani, da je njihova vojna nekako lokalna, da je njihov boj prečilen, saj so se bojevali s starim sovražnikom, s katerim so se imeli odprte račune. Resnica je pa bila, da se Finci niso spremenili, spremenil se je svet. Vse tiste države, s katerimi jih je vezalo iskreno prijateljstvo, so jim pokazale hrbet. Naravno je, da so ji zavezniki napovedali vojno, ker so Nemci imeli na finskem ozemlju letalska oporišča, s katerih so lahko napadali vse zavezniške konvoje v Severnem morju ter Murmansk in Arhangelsk. 19. septembra 1944 je pa bil sklenjen mir v Moskvi, po katerem so postali vsi nemški vojaki na finskih tleh ujetniki. Finska je morala odstraniti vse Rusije sovražne ustanove in plačati v petih letih 300 milijonov dolarjev v pridelihi. Zavezniška nadzorstvena komisija, sestavljena iz nekaj Angličanov in zvečanov iz Rusov, je pod predsedstvom dobrega znanega generala Zdanova potrdila obsodbo nekaterih vojnih zločincev.

Križev pot finskega naroda se je nekako zaključil na konferenci v Parizu leta 1946. Finska delegacija je vedela, da ne bo mogla storiti ničesar, da bi dobila nazaj bazo v Parkkalu-Udd, ki je bila v sovjetskih rokah, toda upala je v zmanj-

Po stopnicah je prišel Slavo in še eden njegovih prijateljev. Vsi trije smo hoteli prebrati leno telesa in zatohle misli. Sli smo po Napoleonski cesti in govorili o marsičem. Slavo je take vrste tle, da se hitro navduši za kakšno stvar. Zanj se potem ogreva po teden dni, dokler ne odkrije česa novega. Tisti teden so bili na vrsti ameriški parki in vrtovi, ki da jih ima že skoro vsaka ameriška hiša.

»O Amerika, to je deželal! Tam se lahko razvija šport!« Seveda pa je ne odobravam v vseh pogledih... je hitro popravil, ko sva ga s prijateljem malce postrani pogledala. Vendar pa sem začutil, da tiste kratke besede, ki jih je rekel najbrž kar tako, brez pomisleka, le niso bile tako prazne. Slavo je najbrž že večkrat pomislil, da smo na tehničnem in znanstvenem polju precej za drugimi narodi.

Na ovinku nad Greto smo srečali dve dekleti in tako povečali svojo družbo. Roža in Majda sta hodili z nami precej hitro, tako da smo bili v pol ure že blizu Proseka, pod znanimi skalnatimi stenami. Za hip smo se ustavili.

»Poglejmo no, kako lepo je danes morje!« je vzkliknila Majda. »Saj tebi vendar nikakor ne ugaša — staviš, da še plavati ne znaš, kaj?« jo je zavrnil Slavo. Majda je bila namreč rojena v Mariboru. Z Rožo sva zaočala. Oni trije pred nama so tekli gledat drzne

šanje odškodnine Sovjetski zvezi. Toda dosegla ni nič. Po mirovni pogodbi se je Sovjetska zveza odrekla otoku Hanku, toda obdržala bo za 50 let zgoraj omenjeno bazo.

Veliko je bilo škode in opustošenja, toda Finci so z združenimi močmi premagali vse težave, dobiti so posojilo od Export-Import banke in pomagali so si tudi s trgovino, posebno s Švedsko. Finski primer je veliko zaslepljenecem po svetu odprl oči, da so spoznali pravi obraz sovjetskega imperializma, in hrabro vedenje Fincev je pokazalo, da se tudi mali narodi zavedajo, da ne smejo kloniti nikoli pred nasiljem.

Nashe občudovanje gre temu majhnemu narodu, ki naj bo zgled vsem drugim, da sila rodilo, in ob tej žalostni obletnici se spomnimo onih, ki so bili med prvimi žrtvami sovjetskega osvajanja. Tisti pa, ki tedaj hišo verjeli v napadalnost Sovjetov, lahko danes vidijo, kaj se dogaja po svetu.

Dr. Aleš Bebler, ki se je pred vidovanskim sovjetskim preletstvom 1. 1948 podpisoval »Aleksijski«, ob podpisu zaveznice pogodbe med Nemčijo in Sovjeti 1. 1939 pa Baebler, je prišel pisati svoje spomine.

V »Primorskem dnevniku« je 8. t. m. današnji Aleš, katerega ded je bil švicarski Nemec in po protestantovski krščeni Zid, oče katolik, on sam pa je trenutno še brezverec, napisal svoja tri srečanja z Molotovom. Življenje potomca švicarskih najemnikov, kakor nam že sam uvod njegove karakteristike zgovorno izpričuje, je v resnici pester in pustolovski. Kakor je Aleš v liniji svojega poretka doživljal narodnostne in verske preobrazbe ter s tem neovrgljivo izpričal svoj »internacionalizem«, tako s prav isto metamorfozo poteka tudi njegovo poklicno življenje. Kot izraziti revolucionarni zasluzkar se je vse svoje življenje komolci in pretraval v prve vrste oblastiških stremuhov, kar mu je z bogatimi izkušnjami s francoskimi, španskimi in ruskimi tekmi ter z vztrajnostjo in lokavostjo svojega plemena nedvomno tudi uspelo.

Aleš je tudi v strankarski politiki izredno elastičen. Od 105 odst. boljševika, ki v času sovjetske konjunktore celo s svojim šoferjem na slovenskih tleh govori samo po rusko, se je po vidovanskem razkolu kaj hitro znašel v novi situaciji. »Aleš pade vedno na noge!« je nekoč pripomnil njegov najnevarnejši partiskli tekmeč. Iz najudanejšega sovjetskega lakajja se je nekdanji Aleksijski pretvoril kar čez noč v najizrazitejšega antiboljševika, Aleša. V teh dneh je naš Aleš, morda je medtem postal »Aleks« med socialnimi demokrati v Rangu, kjer z razumevanjem in odobravanjem poslušal Attleejeve lekcije o svobodi in demokratičnosti socialističnih svetovnih gibanj in sam opozarja burmske upornike, naj ne nasedajo sovjetskim potevščinam. Kakšna škoda, da prihaja Aleš tako kasno s svojimi piročili in da bodo Attleejeve nau-

Križev pot finskega naroda se je nekako zaključil na konferenci v Parizu leta 1946. Finska delegacija je vedela, da ne bo mogla storiti ničesar, da bi dobila nazaj bazo v Parkkalu-Udd, ki je bila v sovjetskih rokah, toda upala je v zmanj-

ZGODBA O BELI GOSPE

plezalce, ki so najbrž tako za šport z vrmi plezali po strmi steni. Sonce je ravnokar posvetilo izza sivih oblakov in pokukalo na Rožin obraz. Njeni svetli lasje so se zakisrili. »Kako čudno je z nami Primorje,« je rekla tiho, kot bi govorila stenam in morju.

»Pa ti, si že bil v Ljubljani?« je vprašala, na videz brez zveze s svojim prejšnjim govorjenjem. »Enkrat, pa se ne spominjam več, sem bil še premajhna,« sem rekel.

»Ne vem, če tudi ti tako čutiš,« je rekla po premoru. »Ne morem se živjeti v misel, da imamo tam nekje neko domovino, da imamo tudi mi svojo prestolnico in svoje kulturno središče.«

»Doma me kličejo Rossella,« je spet dejala tiho. Morda se mi je tako le dozdevalo, a v njenem glasu sem čutil solze. »In moj sestro bodo letos dali v italijanske šole,« je spet dejala. »Veš, da ne obvladam dobro slovenščine in da nisem še nikoli bila v Ljubljani — pa vendar mi je bilo tako hudo tisti dan, ko so mi doma to povedali...«

Cuješ? Oni trije naju kličejo. Pohitela sva za njimi in takrat ti nisem ničesar odgovoril, Roža. Poleti smo tako rekoč splezali na stari devinski grad. Seveda je bilo

mного lepše skakati preko skal in se poditi čez ograje, namesto da bi šli lepo zložno po poti. Končno smo stali na malem balkonu. Gledali smo proti Trstu, na svetlo sinjem obzorju smo slutili meglene obrise Benet in strmeli v divjo vodo pod nami.

Spremljala sta nas Marica, mlada priupna Kraševka, in Miho, doma iz naših severnejših krajev. Marica je v tekoči italijanščini razlagala mlademu stražniku zgodovino in legende devinskega gradu. »Pred kratkim sem pregledal vse zapiske in knjige, pa nisem nikjer našel tako lepih pravljic in pripovedk,« jo je z nasmehom pohvalil mladi stražnik. »To niso pripovedke, to je resnica,« se je nehotno razburila Marica. »Mi smo bili tu že od devetega stoletja.« »No, saj vendar nismo zgodovinarji — možno je, da imate prav, gospodičane!« je miril mladenič. »Od kod pa ste, če smem vprašati?« Veto se je igral z Maričini lasmi. Hip je pomolčala, kot da ni vedno premisljuje, nato je rekla: »Iz bližnje vasi!«

Pogledali smo še luknjo, kamor so metali ujetnike, in naenkrat, ko smo se sklonili čez nizko obzidje in pogledali v globino, smo zagle-

Industrijska izdelava v Jugoslaviji

Kot je uradno izjavil jugoslovanski minister za finance Milentije Popović, je bil v letu 1952 dosežen plan industrijske proizvodnje za 99 odstotkov.

V primeri s predlanskim planom so nekateri industr. proizvodi padli, drugi so pa celo višji. Padli so: kovinska industrija za 3 odst., lesna industrija za 13 odst., papirna industrija za 6 odst., tekstil za 12 odst., usnje za 13 odst., gumij za 11 odst., živilska industrija pa kar za 31 odstotkov. Zvišalo se je pridobivanje premoga (za 3 odst.) in nafte (4 odst.) kakor tudi metalurgija (povprečno za 8 odst.) in nekovine (15 odst.). V kmetijstvu je padec velikanski: pšenice je bilo lanske leto 568.000 ton manj kot prejšnje leto, koruze pa kar 2 milijona 237.007 ton manj. Tudi pridelek sladkorne pese je padel za preko milijona ton.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Položaj ameriškega delavstva ob vstopu v novo leto

Blagostanje in samostojnost delavstva v državi svobode in demokracije. Povprečna tedenska plača 45.000 lir.

Organizirano ameriško delavstvo stopa v novo leto v znamenju doslej najvišje ameriške proizvodnje, največjih delavskih dohodkov in prihrankov ter s kar najboljšimi pričakovanji novih uspehov v letu 1953.

Ob koncu leta 1952 je bilo zaposlenih v Združenih državah v civilnih službah nad 62 milijonov ljudi. Nezaposlenih je bilo 1.500.000, kar je najnižja povojna številka.

V novembru je znašala povprečna tedenska plača tovarniškega delavca 70,66 dolarja, v našem denarju nad 45.000 lir. Se nikoli v ameriški zgodovini ni bila tako visoka. Bila je za 20,1 odst. višja od povprečne tedenske plače v juniju 1950. Cene potrošnega blaga pa so se v istem času dvignile samo za 12,3 odstotka. Tako si ameriški delavec danes lahko kupi za 7,8 odstotkov več blaga kakor pred dvema letoma.

Preteklo leto je prineslo znatne izpremembe tudi v vodstvu glavnih ameriških sindikalnih zvez. Nenadoma sta umrla predsednik delavske organizacije CIO, Philip Murray, in predsednik Ameriške delavske zveze (AFL), William Green. Na njuno mesto sta stopila mlajša moža. Na Murrayovo mesto je prišel 45-letni Walter Reuther, Greenovo mesto pa je nasledil 58-letni George Meany, ki sta oba znana kot odločna in svetovno razgledana človeka. Njun program za izboljšanje gospodarskega in socialnega stanja delavstva je vzbudil splošno zanimanje delavstva v mnogih delih sveta.

Ena prvih posledic te izpremembe v vodstvu omenjenih delavskih organizacij je bilo močno oživljeno prizadevanje za združitev obeh velikih ameriških delavskih zvez, katerih skupno število članov znaša zdaj približno 14 milijonov.

Drugi važni dogodek za ameriško delavstvo v preteklem letu pomeni imenovanje predsednika zveze delavcev svinčene industrije, Martina Durkina, za ministra za delo v bodoči Eisenhowerjevi vladi. Prvič po dvasetih letih bo s tem prevzel ministristvo za delo spet sindikalni funkcionar. To pomeni, da se bo tudi Eisenhowerjeva vlada odločno zavzemala za zaščito zakonitih delavskih koristi.

Med izboljšanja, dosežena v preteklem letu, je prišleto poleg splošnega povečanja prispevkov socialnega skrbstva za delavce tudi izboljšano zdravniško oskrbo, povečane so odškodnine, ki jih delavcem izplačajo v primeru nesreče pri delu, poklicnih bolezni itd.

Vse to pa je doseglo ameriško delavstvo le zato, ker je svobodno, ker se lahko prosto zavzema za svoje koristi in ni suženj ter sluga raznih režimov, ki imajo »socializem« samo v svojem nazivu.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

Minister Popović je zagotovil, da bo življenjski standard Jugoslovancev v prvi polovici leta 1953 sicer padel, toda v drugi polovici bo pa toliko višji, da bo povprečni standard leta 1953 enak tistemu iz leta 1952.

nam je slovstvo rodilo šele s Presernom — saj tega nisi mislila resno! To je ravno naša prednost: da smo mladi. Ko so Rimljani propadali v razkošju in razvratnosti, smo mi šele nastajali tam za Karpati in se borili z mrazom in močvirjem. Zato smo danes polni sile in moči, medtem ko so drugi narodi že na poti proti zatonu.

Mi ro ni tak, ker ima vsak dan pred seboj svoje mogočne gore, da more čutili moč svoje domovine. Mi smo pa priprli svoje oči, da ne vidimo morja, ki je bilo od nekdaj naše, da ne vidimo zastave, ki plaval v vetru v Bazovici in Mavhlinjah, da ne slišimo starih očancev, kako jim glas skrivnostno drhti, ko govore o naši grudi.

Za vsako ljubezen je treba trpeti. Da bo ljubezen čista in močna, mora skozi ogenj. Bore malo bi ljubili to našo zemljo, če bi jo le opevali v pesmih in vzdihoval nad narodovo usodo. In vsak ve, da je najlepša mlada ljubezen, ne pa ljubezen starih mož!

Pod pepelom ravnodušnosti in sive zanesenosti tli Marica je prva odprla oči, pa ne samo svoje, tudi nam jih je odprla, da smo se tiste ga poletnega dne naučili našega zraku.

V burji se sivo kodra morje in ječe borovci. Pod starim devinskim gradom pa še vedno leži bela gosa.

VOJKO

VESTI s TRŽAŠKEGA NERESNOSTI

Kdo si je izmislil vest o razdelitvi Svobodnega tržškega ozemlja? Italijani pravijo, da je to bil Tito. Mi pa smo skoro pripravljeni misliti, da gre za italijansko maslo, sicer ne bi mogli razumeti, zakaj z italijanske strani prav zdaj dvigajo takšen krik o tej zadevi z očitnim namenom, da bi se tržško vprašanje spet pogrelo v svetovni javnosti.

To, kar nam zdaj servira italijanski tisk, je poučno in razodena vso površnost italijanske miselnosti. Kajti kričanje proti salomonovskemu prerezu tržškega ozemlja in njegovemu uničenju mora zviniti dokaj čudno vsem tistim, ki niso pozabili zahteve ministra Scelbe po etnični črti. Enkrat so torej Italijani za delitev po narodnostni črti, ki naj bi, kot je razvidno po sesljskih napisih, Jugoslaviji dala obalo od Tržiča do Barkovelj, drugič pa so spet proti tej delitvi. »New York Times« — sodeč po italijanskim listih — vendarle meni, da je potrebno naglasiti, da Tito o tržškem vprašanju nima več kaj reči.

Eno je vsekakor gotovo, in to predobro vedo zahodni zavezniki, da od Jugoslavije v isti mah ne morejo zahtevati največje poštovanosti, obenem pa ji zadajati udarce, ki bi pomenili kršitev bistvenih koristi našega naroda na severnem Jadranu.

Tu pa prihaja v poštev še drugo vprašanje. Trdovratno se vzdržujejo vesti, po katerih bi moglo priti do razgovora med Eisenhowerjem in Stalinom. Če bodo ti razgovori privedli do sporazuma, je še zelo dvomljivo. Vendar mi vem, da od leta 1948 pa do danes Sovjeti zastopajo stališče, da ni mogoče podpisati pogodbe z Avstrijo, dokler Trst ne dobi ureditve, ki jo predvideva njegov statut, kajti dokler se v celoti ne izvrši mirovna pogodba z Italijo, ni nobenega jamstva, da se bo v celoti izvršila mirovna pogodba z Avstrijo. Če zahodne sile hočejo, da bi Sovjeti izpraznili Avstrijo, morajo torej Trst prepustiti njegovi pogodbo odpravi usodi. Zato se vprašanje postavlja takole: ali so zahodne sile zainteresirane bolj na Avstriji, ki bi jo Sovjeti izpraznili, in v tem primeru je Trst svobodno mesto, ali pa na tem, da se Rusi dokončno ugnezdijo v Avstriji, kar bi pomenilo predajo Trsta Italiji.

Način, kako naj izvršijo mirovno pogodbo glede Trsta, more biti predmet nadaljnjega razpravljanja. Kajti prepuščati oblast guvernerju, ki naj bi bil izpostavljen poučnim prireditvam, podobnim metezem, kot so bile one, ki so jih uprizarili iz Italije pripeljani junaki 20. marca 1952, bi pomenilo gotovo neuprednost. Če bi se pa Italija in

Jugoslavija nahajali pred mednarodno komisijo, ki bi v imenu Združenih narodov upravljala Svobodno tržško ozemlje, in če bi tak komisija z avtoriteto Združenih narodov prevzela upravo tega ozemlja z mednarodnega stališča, smo prepričani, da bi njen nastanek tržško prebivalstvo pozdravilo z ogromno večino in da bi osnutek tega upravnega področja Združenih narodov pomenil edino trajno in na trdnih temeljih osnovano rešitev tržškega vprašanja. O tem pa bomo razpravljali ob drugi priložnosti.

Eno drži: napram tej možnosti, ki je edina zasnovana na zdravem razumu, pomeni italijansko časopisno rožljanje le bedno in neizdelano politično domisljico, ki je spridevalo neokusne politične površnosti.

DEJSTVA IN ŽELJE

Te dni smo priče novega iredentističnega histerizma. Ni nobenega dvoma, da gre za dobro preračunano politično montažo, ki naj bi naše ljudi, pristaje izvajanja mirovne pogodbe z Italijo in borce za samostojnost tržškega ozemlja, spravila v nevoljo in obup.

Iredentistične želje in skomine so eno, dejstva so nekaj povsem drugega!

To naj si naši ljudje dobro zapomnijo.

Res je, da gredo zavezniška oblast na Tržškem vse preveč na roko tukajšnjim iredentističnim krogom. Ugotoviti pa je treba, da gre ta zavezniška popustljivost do Italijanov v njihovi protislovenski borbi le do določene meje, namreč do meje, ki ne krši načela o suverenosti našega ozemlja in dejstva njegove ločitve od italijanske države.

Naj glede tega navedemo samo to:

Zavezniška vojaška uprava je izdala 5. januarja 1953 nove predpise za izvajanje italijanskega zakonika o pomorski plovbi na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržškega ozemlja.

Pri tem pa ukaz konskega poveljnika izrecno poudarja, da noben predpis na naše ozemlje raztegnjenega italijanskega zakonika o pomorski plovbi ne bo podelil jurisdikcije italijanski državi ali kateri koli osebi ali ustanovi ali stvari tržškega področja. Vse omebe ministrstev italijanske vlade so v ukaz konskega poveljnika črtane in zamenjane z odgovarjajočimi nazivi ravnateljstev, oddelkov in uradov Zavezniške vojaške uprave.

Pri tem pa ukaz konskega poveljnika izrecno poudarja, da noben predpis na naše ozemlje raztegnjenega italijanskega zakonika o pomorski plovbi ne bo podelil jurisdikcije italijanski državi ali kateri koli osebi ali ustanovi ali stvari tržškega področja. Vse omebe ministrstev italijanske vlade so v ukaz konskega poveljnika črtane in zamenjane z odgovarjajočimi nazivi ravnateljstev, oddelkov in uradov Zavezniške vojaške uprave.

Pijača za nekomuniste

Moj dobri prijatelj ima poseben dar, da človeku ob vsaki priložnosti postreže z znano ali tudi neznano življenjsko modrostjo. Pred kratkim mi je dejal: »Z godrnjačem bodi vedno obziren!« Te modrosti sem se prav živo spomnil pred nekaj dnevi.

Dogodilo se mi je to-le. Ko tekam po mestu po raznih koristnih in nekoristnih opravkih, se že nekaj mesecev sem rad ustavim v majhni slovenski mlekarni na politrski kozarec mleka. Stari planšarski recepti iz dobrih starih časov, ko smo se stikali po Triglavskem pogorju, so postali prava železna srajca mojih navad. Četrta litra stepene smetane v četrta litru svežega mešanega mleka z žlico sladkorja, to je pijača za bogove.

Ko sem pred kratkim spet obiskal svojo slovensko mlekarico v središču mesta, ki me je doslej vedno sprejemala vljudno in postrastljivo, sem se začudil njenemu jeznu obrazu, še bolj pa njenemu pritaženemu godrnjanju: »Četrta litra stepene smetane, četrta neposnetega mleka in še sladkor povrh! Kdo je to že kdaj slisal? Kaj se to pravi? Takih oblod nihče ne prodaja! Kaj vse si ne izmišljaš ti dedci! Kaj ne bi lahko šel v gostilno, bar, buffet, kakor na tace drugih, resnejših mož!« Tako packarja povzroča poštenemu človeku samo škoda...»

Človek s praznim želodcem in še s takim, ki ga že pol ure tolaži z božanskim mlekom pri gospe Rozi, je najbolj razburljivo bitje na tem svetu, je ob neki priložnosti modroval moj dobri prijatelj. Nič čudnega, če sem vzrotil: »Kaj pa vam je danes, gospa Roza?« Postala je

samo še bolj strupena. Seveda ji odgovorja nisem ostal dolžan. Mislim, da sem ji zmolil vse molitvice besedarske in babičevske slovenske skupnosti in v goreči gostobesednosti gotovo nisem zaostajal za dolgim nabrežinskim škerkom, stalno užaljenim Dragom Legišem in jecljačim Coljcem.

Ko sem s praznim želodcem zapuščal mlekarico, sem si srečno pripomnil enega sovražnika več na tem svetu.

Ob morju me je zajela sveža burja, ki je topot zelo obzirno dihala v mojo razgreto glavo. Spomnila me je prijateljstvo modrosti: »Z godrnjačem bodi vedno obziren!« Prijatelj ima prav, sem razmišljal. Vsak izmed nas je gotovo raje ljubivnik kot zadirčen nasproti sočloveku.

Vrnil sem se, se oprostil zaradi precej hudih besed in pobral gospo Rozo o njenem zdravju, sorodstvu, vremenu in podobnih vsakdanjostih. Od tega časa je dobra mlekarica z menoj taka kot njeno smetano in sladkorjem pomešano mleko. Ko prihajam v mlekarico, je kozarec že pripravljen. Četrta litra stepene smetane, četrta svežega neposnetega mleka z žlico sladkorja. Zelo priporočljiva pijača. Pospešuje prebavo, omejuje godrnjanje in brez burje in barvila rdeči lica.

Tudi prijateljstvo modrosti bi toplo priporočal, ker prijetno segreva podnebje medsebojnih človeških stikov. Modrost in tudi pijača pa sta za komuniste obeh izpovedani neuporabni; pa tudi starim in novim sopotnikom le izjemoma koristita, zato pa veliki večini ljudi.

Če ne verjameš, pojdi in poglej!

Neštetokrat smo pisali o cestah na našem podeželju, ki jih zavezniški tanki tarejo, kot bi bili recimo na Koreji.

Ce ne verjameš, pojdi v Mavhinja in si oglej zavoj na cesti na zahodnem delu vasi, kjer je cesta pod zublji tankovskih gosenic segla skoro en meter pod raven pločnika. Cesta je postala zaradi tega neprehodna, zlasti ob deževnem vremenu. Zanimivo je, da so si tudi zavezniški tanki začeli iskati novega prehoda za vožnjo skozi vas: dobili so celo krajišnico s tem, da so podrla malo pred zavojem ogrado in si utrli pot za vasjo preko zasebnega zemljišča.

Naši kmetovalci so zaradi tega zaskrbljeni in se vprašujejo, kdaj bo mogoče doseči primerno varnost pred to gosenično zalego.

Vprašanju cestnih zvez okoli naših obmejnih vasi je treba posvetiti

ti potrebno pažnjo. Naj se občinski odbor, zlasti pa vodja odseka za javna dela tega zaveda. Nobena pritožba na pristojna civilna in vojaška oblastva ne sme biti odveč, saj ne gre samo za zasebna gospodarska vprašanja prizadetih vasčanov, ampak tudi za varnost kretanja vseh Tržčanov, ki ob nedejlah z avtomobili, motorji, kolesi in tudi peš tako radi zahajajo v našo kraško okolico.

ANTON MIHELČIČ RAZSTAVLJA v galeriji Rossoni

V soboto zvečer, ob 18. uri, bo otvoritev slikarske razstave Antona Miheliča v galeriji Rossoni na korzu št. 9-I. v novi pasazi nasproti ulice Dante.

Vabimo občinstvo, da se udeleži otvoritve in ogleda razstavo mladega slovenskega slikarja.

To naj bo nam vsem nov dokaz o neobstoju Cammaratine teze o mirujoči italijanski vrhovnosti nad našim ozemljem!

Primer raztegnitve italijanskega zakonika o pomorski plovbi nam to na najgovornejši način dokazuje.

Pri vsem tem pa je res, da bi moral biti položaj tržških Slovencev pod ZVU, ki formalno stoji na stališču STO-ja in ločitvi tega ozemlja od Italije, drugačen in v skladu z velikimi tradicijami zahodne demokracije. Dejstvo, da smo po londonskem sporazumu izrecno izključeni od sodelovanja pri javni upravi našega ozemlja, je poraznol. To nam naši zavezniški tudi radi priznajo in dodajo, da se nam godi očitna krivica, čemur so pa krive okoliščine in prilike... Kljub vsemu so pa naša nedotaknjena!

In priznati moramo, da ni malo, če je našo tržško vrhovnost zaradi zavezniškega zakonika o pomorski plovbi na anglo-ameriškem področju Svobodnega tržškega ozemlja.

Ostalo zavisi od naše borbe, od navdušenja, ki ga bomo v borbi za uveljavitev svojih pravic pokazali, in končno tudi od naše vztrajnosti. Iredentistične skomine so eno, dejstva pa nekaj povsem drugega!

Kaj pa občinski svet v Dolini?

Občinske volitve so povzročile v dolinski občini veliko razburjenja zaradi demagoškega načina, s katerim so kominfornistični agitatorji posegli v volilni boj.

Razburjenje naše javnosti je še bolj naraslo, ko je na prvi seji mozoizvoljenega občinskega sveta kominfornistična večina odklonila priznanje mandata nekake svetovalca, izvoljenega na listi Liste slovenske skupnosti. Razlogi, ki so se jih pri tem poslužili kominfornisti, so zares bili za lase potegnjeni: nedokazana pismenost, nepravilen vpis občevnega imena itd. Za stvar smo se pozanimali še enkrat prav te dni in izvedeli, da je ostal priznati prizadeta svetovalca na pristojno komisijo področnega predsednika doslej še vedno neresen. Zares kaže, da je demokracija v Trstu kaj prijetna kominfornistična uprava v dolinski občini!

Prepričani smo, da to ne more biti v ponos županu Lovrihu in njegovim ožjim sodelavcem, ki šarijo po mili volji na občini. Demokratčni Dolinčani in sploh Brežani se razen tega tudi vprašujejo, kako to, da od poletja sem, namreč od volitev dalje ni smatral novi občinski odbor za potrebno, da skliče — razen enkrat — novoizvoljeni občinski svet na redno ali izredno zasedanje, da bi mogli razpravljati o perečih občinskih zadevah in obvestiti volivce o prizadetosti odbora na polju občinske uprave.

Dolinska občina spada med naše večje občine, zato je tudi razumljivo zanimanje vse tržške javnosti za njen razvoj oziroma za njeno upravo. To zanimanje je tem večje in razumljivejše, ker je to edina slovenska občina na Tržškem, ki je z volitvami prišla v kominfornistične roke.

Občinski odbor v Dolini naj, se tega zaveda! Z molkom si zares ne bo dal dobrega spridevala o svojem delu.

Autobusi in železničarska stavka

Naše mlekarice iz Mavhinj, Vižovel in Sesljana, ki vsak dan prinašajo mleko v Trst, so nas prosile, da bi seznanili javnost z naslednjim skoro neverjetnim dejstvom. 13. t. m. je bila tudi na Tržškem splošna železničarska stavka. Ves

promet med podeželjem in Trstom je bil zaradi tega omrtvičen. Našim mlekaricam ni ostalo zaradi tega nič drugega kot to, da so se opovsod zbirale na važnejših prometnih križiščih in potovale v Trst z avtobusi.

Skupina mlekaric iz Mavhinj, Vižovel in Sesljana je čakala že od pol šestih zjutraj na sesljski glavni cesti na prvi avtobus. Vendar noben avtobus se jih ni hotel usmiliti, ker so imele s seboj posode z mlekom. Pa imajo avtobusi na strehi poseben prostor za prtljago! V mrazu in burji so čakale do četrta devet, ko je privozil avtobus trdke SAT, ki jih je, čeprav nerad, prevzel. Vendar je prevoznik hotel eni od mlekaric pustiti na tleh polovico posod, češ da ni prostora, dejansko pa zaradi tega, ker se tudi njemu ni ljubilo, da bi po lestevicah stopil na streho in lepo razmetil prtljago. Ko se je avtobus že pomikal, je prizadeta mlekarica odprla zadnja vrata in spretno dvignila s tal še zadnji posodi in tako srečno vse mleko pripeljala v Trst.

Vprašamo avtobusne podjetnike, za koga in zakaj sploh obratujejo številne avtobusne proge po našem ozemlju, če ne v korist — seveda proti dobro odmerjenemu plačilu — našega delovnega ljudstva, ki se ne vozi v Trst za zabavo in niti zato, da bi po mestnih zabaviščih zapravljalo čas in denar, ampak po nujno potrebnih opravkih. Če jemljejo n. pr. naše mlekarice s seboj tudi prtljago, delajo to, ker nima smisla, da bi brez nje potovale v Trst! Prevozniki bi morali biti zato bolj uvidevni, zlasti v času splošne železničarske stavke, ko gre ne samo za omogočanje rednega prometa, ampak tudi za redno prehrano našega mesta.

Oprednost v dnevi prehladov (Nadaljevanje s 3. strani)

lonije bacičlov poginile, izumirana vrsta pa je pričela še razkošneje uspevati, ker je bila pač konkurenca uničena. Ta izumirana vrsta bacičlov se končno tako močno razširi (kar se je zgodilo vprav zaradi učinkovitosti sulfamidnih in antibiotičnih zdravil), da sproži novo resno obolenje.

V Ameriki so pred kratkim odkrili posebno vrsto tuberkuloznih bacičlov, ki so se prilagodili streptomocinu tako, da brez njega sploh niso mogli več živeti. Z drugimi besedami, medtem ko so tuberkuloznega bolnika zdravili z izvrstno učinkovitim streptomocinom, so s tem zaplodili nove bacičle. Ko pa so istega bolnika pričeli zdraviti brez streptomocina, je sicer posebnost vrsta tuberkuloznih bacičlov poginila, zato pa se je navadna vrsta toliko bolj pomnožila.

Končno je dr. Garrod ugotovil, da bacičle, ki na eno vrsto čudežnih zdravil reagirajo, ostajajo nedotakljivi, če uporabljamo drugo vrsto čudežnih zdravil in narobe. Zato priporoča dr. Garrod, da se mu zdi pametno uporabljati istočasno več vrst čudežnih zdravil, ker se s tem razni bacičli postavijo pod križni ogenj sulfamidnih in antibiotičnih zdravilnih sredstev.

Naj bo kakor koli, obširno poglavje strupenih snovi v človeškem telesu še dolgo ne bo zaključeno in zato storimo dobro, če moderna zdravilna sredstva ne smatramo kot rešilo bilko vseh mogočih obolenj, pač pa smo previdni in se v teh primerih redno obračamo k zdravniku.

GOSPODARSTVO

OBVESTILO KMETOVALCEM

Področno kmetijsko nadzorništvo sporoča, da je pričelo z razdeljevanjem krompirja vrste »ALBONA« po nižani ceni 25 lir za kilogram. Ker uspeva ta vrsta krompirja najbolj v pešeno-laporni zemlji, je razdeljevanje namenjeno kmetovalcem občin Dolina in Milje ter kraškemu predelu tržške občine.

Nakazila lahko dvignete pri Področnem kmetijskem nadzorništvu v ulici Ghega št. 6-I. Istočasno je treba plačati 25 lir za kilogram, to je polovično ceno.

Za dvig krompirja morajo kmetovalci prinesiti vreče s seboj!

Opozarjamo, da je razpoložljivost semenskega krompirja omejena!

ZA DVOLASTNIKE

Kmetijsko nadzorništvo obvešča dvolastnike, da je z 31. decembrom p. l. potekla veljavnost dvolastniških knjižic in osebnih dovoljenj.

Da bo Kmetijsko nadzorništvo lahko v pravem času poskrbelo za podaljšanje veljavnosti za leto 1953, morajo vsi dvolastniki oddati dvolastniške knjižice in osebna dovoljenja najkasneje do konca tega meseca pri Področnem kmetijskem nadzorništvu — urad za dvolastništvo — ulica Roma 20-I dnevno od 9. do 12. ure.

CENA ŽIVINE

Vsi kmetje tožijo o zelo nizki ceni živine. Da so cene tako nizke, je iskati vzroka v tem, da je v minulemu letu bila huda suša. Kmetu se ne izplača kupovati seno po 2500 lir za stot, zato pa odprodaja živino, ker spet ima za posledico padanje cene. Temu padanju cen, žalibog, ne odgovarjajo cene mesu v podrobni razprodaji. In tako imajo dobiček od te kmetove zadrege edino le mesarji.

Zadnjič smo pisali, kako mora pameten kmet ravnati, da prehrani čez zimo svojo živino najbolj poceni: rezanje sena, slame itd., uporaba močnih krmil, n. pr. otrobi, zmlitev celih koruznih storžev (panole), melas, krmna pesa, repa, krmna pesa in repa koristita živini, zlasti kadar jim pokladamo mnogo slame. Raje pa kakor pustiti živino stradati, je bolj isto prodati, ker bi drugače živina shujšala in kot taka je bolj podvržena boleznim; izgubila bi pa tudi mnogo na teži in ceni.

KOKOSJEREJA

Kokoši dajejo gospodinjstvu lep postranski dohodek. Le žal, da na splošno polagajo malo ali celo nič pežnje reji kokoši. Predvsem mora tudi kokoši imeti svoje stanovanje, ki ga imenujemo kurnik.

Pravega kurnika pa je videti le malo na naših kmetijah. Kurnik mora predvsem biti zidan, zato da ga lahko med letom lepo očistimo in prebelimo z apnenim beležem vsaj enkrat na leto. Pri lesenih kurnikih pa je več razpok, kjer se skrivajo razni zajedalci, ki delajo kokošim življenje mučno. In prav zato, ker se skrivajo v razpoke, jim le težko pridemo do živga, da bi jih uničili.

V kurniku naj bodo primerna stola, da lahko kokoši udobno počivajo. Ta stola naj bodo od 30-40 cm visoka, in sicer spredaj 30, zadaj 40 cm. Taka lega je potrebna zato, ker kokoši silijo vedno na najvišje mesto, kar jih zvečer sili, da hitijo zarana v kurnik, da bi si zagotovile bolj udoben prostor. Tudi naj ne bo stola okroglo (n. pr. navaden kol), temveč ploske oblike, to je deska 4-5 cm široka in 2-3 cm debela ter ob zgornjih robovih nekoliko zaokrožena. Le na ta način bo kokoši čez noč udobno počivala. Tudi je važno, da je kurnik obrnjen proti jugu ter izpostavljen soncu, a poleti zasenčen. V ta namen posadimo h kurniku kako kotošato drevo. V kurniku naj bodo cementna tla, da jih lahko lepo pometemo, in to vsaj enkrat na teden, bolje pa je večkrat.

Da bo kokošjereja donosna, odvisi od prehrane. Zato moramo v ta namen uporabiti predvsem vse kuhinjske odpadke in pa izkoristiti pašo. Kjer je dovolj paš, pokladamo kokošim le dva obroka hrane: zjutraj mehko (otrobi, zrezano zelenjavo, skorjo polente, posneto mleko) in zvečer zrnat. Zlasti v zimskem času je dobro zvečer izdatno krmiti z zrnjem, kar povzroča večje delovanje želodca in s tem zviša telesno toploto.

Kar se tiče pasme, je vsaka go-

spodinja bolj ali manj navezana na »svojo« pasmo, križano, ker češ pasem na splošno nimamo. Zelo koristno pa je vsaj peteline vsako leto izmenjati ali pa kupiti jajca izbranih pasem. V zadnjem času je zelo razširjena pasma »Rhode Island«, to je pasma rdečkastega perja in z rumenimi nogami. Ta pasma daje mnogo jajc in skoro dvojno težo od znanih livornežk. Tudi so kokoši te pasme bolj mirne in zalo, posebno za bolj omejeno »kokošjerejo« bolj priporočljive. Za debelenje bomo krmili s korožo, za nosenje jajc pa z ovsem, jedmenom ali pšenico: vse skaljeno!

Radio Trst II

306,1 m ali 980 kc-sec

NEDELJA, 18. jan.: 9.00 Kmetijska oddaja. — 11.30 Oddaja za najmlajše. — 12.15 Od melodije do melodije. — 13.00 Glasba po željah. — 16.00 Malo za šalo - malo zares. — 18.00 Novice iz delavskega sveta. — 19.00 Iz filmskega sveta. — 21.30 Izbrana lirika. — 21.40 Richard Wagner: TRISTAN IN IZOLDA, I. dejanje.

PONEDELJEK, 19. jan.: 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Mamica pripoveduje. — 19.15 Koncert sopranistke Rožice Kozem. — 20.00 Slovenski motivi. — 21.00 Književnost in umetnost. — 21.30 Richard Wagner: TRISTAN IN IZOLDA, I. dejanje.

TOREK, 20. jan.: 13.00 Glasba po željah. — 19.00 Tehnika in gospodarstvo. — 19.25 Angleščina po radiu. — 20.30 Aktualnosti. — 21.00 Novela. — 22.00 Richard Wagner: TRISTAN IN IZOLDA, 3. dejanje.

SREDA, 21. jan.: 13.30 Kulturni obzornik. — 18.15 Rimski Korskovi: Seherzada. — 19.00 Zdravniški vedež. — 20.30 Šola in vzgoja. — 21.30 Vokalni kvartet. — 22.00 Beethoven: Simfonija št. 5.

ČETRTEK, 22. jan.: 19.00 Slovensčina za Slovence. — 21.00 Radijski oder - Werner: NA LEDENI PLOŠCI, nato Prikljubljene melodije. 23.00 Chopinove poloneze in mazurke.

PETEK, 23. jan.: 13.00 Glasba po željah. — 18.15 Rahmaninov: Trije simfonični plesi. — 19.00 Kratki ljudje. — 19.25 Angleščina po radiu. — 20.30 Tržški kulturni razgledi. — 21.15 Zgodovina pomorstva.

SOBOTA, 24. jan.: 13.00 Sramek kvintet in pevski duet. — 13.30 Kulturni obzornik. — 19.00 Pogovor z ženo. — 20.00 Koncert moškega okteta iz Proseka-Komovelja. — 21.00 Malo za šalo - malo zares.

KNJIGE

Uprava lista ima na prodaj naslednje knjige:
Vinko Beličič: »Slovenska lirsko pesma«, cena 350 lir, za študente 300 lir.

France Prešeren: »Krst pri Savici«, cena 250 lir.

Dimitrij Jevruč: »Večerne pesmi«, zbirka, cena 400 lir.

Ferry Bukvič: »Brezdomci«, roman, cena 800 lir, za študente 600 lir.

Ivan Jontez: »Jutro brez sonca«, roman, cena 600 lir.

Bogomir Cokelj: »Zgodovinski razvoj Trsta«, brošura, cena 60 lir.

Ivan Ahčin: »Ob jubileju«, cena 350 lir.

Odgovorni urednik: dr. Janko Jež
Tiska:
tiskarna »Adria«, d. d. v Trstu

ZOBOZDRAVNIK

Dr. STANISLAV PAVLICA

sprejema od 9-12 in od 17-19

TRST, VIA COMMERCIALE

10-II., TEL. 31-813

Mizarji kmetovalci podjetniki
Deske smrekove, macesnove in trdi lesovi, trame in parkete nudi najugodnejše

CALEA
TEL. 90441 TRST
Viale Sonino, 24

URARNA UL. ROMA 19 ZLATARNA

VELIKA IZBIRA, PO ZARES KONKURENCNIH CENAH!
LASTNA DELAVNICA. KUPIM IN ZAMENJAM ZLATO, SREBRO IN DRAGULJE.